

سرشناسه: ترابی، پریسا، ۱۳۴۹- عنوان و نام پدیدآور: بسته آموزشی تغذیه در بیماران مبتلا به سل / تهیه و تدوین پریسا ترابی؛ زیر نظر علیرضا رئیس: [برای] دفتر بهبود تغذیه جامعه؛ با همکاری مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت و مشارکت معاونت بهداشتی و معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی گلستان.

مشخصات نشر: قم: اندیشه ماندگار، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۴۶ ص:، جدول: ۲۲×۲۹ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۰۷-۶۳-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۴۵.

موضوع: سل - بیماران - تغذیه Tuberculosis - Patients - Nutrition

موضوع: سل - بیماران - پرستاری و مراقبت Tuberculosis - Patients - Care

موضوع: سل - تاثیر تغذیه Tuberculosis - Nutritional aspects

شناسه افزوده: رئیس، علیرضا

شناسه افزوده: ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. دفتر بهبود تغذیه جامعه

شناسه افزوده: ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

شناسه افزوده: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان گلستان. معاونت پژوهشی

شناسه افزوده: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان گلستان. معاونت بهداشتی

رده بندی کنگره: RC۳۱۱

رده بندی دیویی: ۶۱۶/۹۹۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۰۷۳۶۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

بسته آموزشی

تغذیه در بیماران مبتلا به سل

دفتر بهبود تغذیه جامعه با همکاری مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مشارکت معاونت بهداشتی و معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی گلستان

زیر نظر:

دکتر علیرضا رئیس، معاون بهداشت، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

دکتر زهرا عبداللهی، مدیر دفتر بهبود تغذیه جامعه

تهیه و تدوین

دفتر بهبود تغذیه جامعه:

دکتر زهرا عبداللهی، دکتر پریسا ترابی، مریم مشلول، دکتر مینا مینایی (مباحث کودکان)، حسین فلاح

(مباحث مادران باردار)

معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان:

دکتر سراج عارف نیا، مهندس فرهاد لشکر بلوکی، دکتر مهناز شیخی، حمیده صادق زاده، الهه رحیم اربابی

معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی گلستان:

دکتر محمد رضا هنرور، دکتر فریده کوچک

ناشر: اندیشه ماندگار

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۰۷-۶۳-۳

انتشارات اندیشه ماندگار

قم. خیابان صفائیه (شهدا). انتهای کوی بیگدلی. نبش کوی شهید گلدوست. پلاک ۲۸۴

تلفن: ۰۲۵/۳۷۷۴۲۱۴۲-۳۷۷۴۱۶۵/۲۵۵ همراه: ۰۹۱۲۳۵۲۶۲۱۳

فهرست

۵	 مقدمه
	فصل اول: کلیات سل
۸	 تعریف
۸	 سوء تغذیه و سل
۱۰	 پاسخ های تغذیه ای به عفونت
۱۱	 تغییرات سرمی شایع در بیماران مبتلا به سل
	فصل دوم: مدیریت تغذیه بیماران مبتلا به سل
۱۴	 مدیریت تغذیه بیماران مبتلا به سل TB Nutritional Management
۱۴	 مدیریت سوء تغذیه متوسط در بیماران مبتلا به سل
۱۴	 مدیریت سوء تغذیه متوسط تا حاد (لاغر) در کودکان زیر پنج سال مبتلا به سل
۱۸	 مدیریت سوء تغذیه متوسط در زنان باردار مبتلا به سل با وزن گیری ناکافی
۱۹	 مدیریت سوء تغذیه متوسط در بزرگسالان مبتلا به سل
۲۰	 مدیریت سوء تغذیه شدید در بزرگسالان مبتلا به سل
۲۱	 نیازهای تغذیه ای و درمان بیماران مبتلا به سوء تغذیه
۲۳	 مکمل یاری با ریزمغذی ها
۲۴	 عوارض درمان سوء تغذیه شدید
۲۶	 نکات مهم تغذیه ای در تنظیم برنامه غذایی بیماران مبتلا به سل
۲۶	 توصیه های کلی تغذیه ای برای بیماران
۲۸	 حمایت غذایی بیماران مبتلا به سل
۳۰	 سبدهای غذایی حمایتی
۳۱	 پیگیری تغذیه ای بیماران مبتلا به سل
۳۱	 پرهیزهای بیماران مبتلا به سل
۳۱	 توصیه های تغذیه ای در بهبود عوارض ناشی از سل
۳۸	 تداخل اثر داروهای ضد سل و مواد مغذی
۳۹	 اصول بهداشت مواد غذایی در بیماران مبتلا به سل
	پیوست ها
۴۲	 پیوست ۱- رویکردهای تشخیصی کمبودهای تغذیه ای
۴۳	 پیوست ۲- سبد غذایی پیشنهادی کودکان
۴۵	 پیوست ۳- سبد غذایی پیشنهادی مادران باردار
۴۵	 پیوست ۴- سبد غذایی پیشنهادی بزرگسالان
۴۶	 منابع

مقدمه

سل یکی از بیماری‌های قابل انتقال بوده و با فقر، اعتیاد، سوء تغذیه و عملکرد ایمنی ضعیف همراه است. مرگ و میر ناشی از سل در کشورهای در حال توسعه بیشتر است. بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، در سال ۲۰۱۳ تقریباً ۹ میلیون نفر به بیماری سل مبتلا شدند، در همین سال ۱٫۵ میلیون نفر در اثر سل جان خود را از دست دادند. تعداد مبتلایان به سل مقاوم به دارو در سال ۲۰۱۳، ۴۸۰۰۰۰ مورد بوده است.

بیش از ۱۵ سال تلاش منجر به بهبود روش‌های تشخیص، درمان و کنترل سل شده و موفقیت‌هایی در کاهش شیوع و میزان مرگ و میر سل نیز بدست آمده است اما هنوز بروز بیماری سل در سطح جهان به آرامی کاهش می‌یابد و سل در بسیاری از نقاط جهان به عنوان یکی از مهمترین تهدیدات بهداشت عمومی محسوب می‌شود.

بر اساس آمارهای موجود، در کشور ۴۵۰۰ بیمار مبتلا به سل (اسمیر مثبت) وجود دارد و حدود نیمی از این بیماران مبتلا به سوء تغذیه و نیازمند هستند. لازم است تحت حمایت‌های تغذیه‌ای قرار گیرند. با توجه به اینکه تمام اعضای خانواده این بیماران به دلیل نامناسب بودن تغذیه در معرض ابتلا به سوء تغذیه و افزایش خطر ابتلا به سل می‌باشند، کمک غذایی به خانوارهای نیازمند افراد مبتلا به سل نه تنها سبب افزایش پاسخ به درمان در فرد بیمار می‌شود بلکه از انتقال آن به سایر اعضای خانواده نیز پیشگیری شده و در نهایت شیوع بیماری سل در کشور در سال‌های آتی کاهش خواهد یافت.

مقابله با مشکلات زمینه‌ای بویژه تغذیه برای بهبود پاسخ به درمان سل ارزشمند است و باید به عنوان بخشی از استاندارد مراقبت افراد مبتلا به سل در نظر گرفته شود. نقش غذا و مراقبت‌های تغذیه‌ای برای ارتقای سلامت، پیشگیری از بیماری و پیشگیری و کنترل سوء تغذیه در این بیماری است. سوء تغذیه به عنوان یکی از عوامل خطر مهم و همچنین یکی از پیامدهای ابتلا به سل بوده و سبب افزایش خطر مرگ و میر و عدم تاثیر کامل درمان می‌شود. از طرف دیگر حمایت‌های تغذیه‌ای بر درمان استاندارد سل و نتیجه درمان اثر مثبت و تسریع‌کننده دارد.

در سال ۲۰۱۳ سازمان جهانی بهداشت، راهنمای عملیاتی حمایت و مراقبت تغذیه‌ای بیماران مبتلا به سل را منتشر نمود تا کشورها ضمن انطباق راهنمای مذکور با ساختار نظام سلامت و شرایط اقتصادی-اجتماعی کشورشان، با ارزیابی و مشاوره تغذیه‌ای بیماران مبتلا به سل، به مراقبت و حمایت تغذیه‌ای از این بیماران بپردازند. با توجه به اینکه تا کنون راهنمایی جهت ارزیابی وضعیت تغذیه در بیماران مبتلا به سل کشور طراحی و بومی سازی نشده است، این دفتر اقدام به تهیه بسته آموزشی با همکاری معاونت

آموزشی و پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی گلستان نمود تا براساس راهنمای بین المللی سازمان بهداشت جهانی در خصوص مراقبت های تغذیه ای بیماران مبتلا به سل متناسب با ساختار شبکه و نظام سلامت کشور راهنمای عملیاتی مناسبی را با ادغام مراقبت های تغذیه ای در برنامه مدیریت سل با همکاری مرکز مدیریت بیماری های واگیر وزارت متبوع تدوین نماید.

با توجه به تعهدات بین المللی کشور مبنی بر کاهش یا حذف سل تا سال ۲۰۵۰ (۹۰٪ کاهش بروز تا سال ۲۰۲۵ نسبت به سال ۲۰۱۵)، امید است وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی با گسترش مراقبت های تغذیه ای برای این بیماران با همکاری تیم سلامت در شبکه بهداشتی درمانی، تا سال ۲۰۵۰ موفق به حذف سل در کشور شود.

دکتر علیرضا رئیسی
معاون بهداشت
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

www.ketab.ir